

SANITAIRE ORGANISATIE EN DE LANDBOUWINDUSTRIE.

In het artikel van dr. C. E. DE MOOR in het laatste nummer van het *Tijdschrift*, komen enkele onjuistheden voor in de laatste alinea, op bldz. 190.

1°. Niet in 1929, doch in 1924 begon de H. V. A. op elk harer Java-ondernemingen een polycliniek te openen. In 1929 werd het nieuwe Djatiroto hospitaal geopend, als centraal hospitaal voor een zevental polyclinieken.

2°. Dit hospitaal functioneert niet alleen in het „beperkte” gebied van de onderneming Djatiroto, waar de bevolking in fabrieks-kampongs zou wonen, doch is bestemd voor *alle* bevolking in het heele fabrieksgebied, waarin de vier H.V.A. ondernemingen in den Oosthoek (naast Djatiroto opende de H.V.A. hier de laatste jaren 3 nieuwe groote suikerondernemingen) hun aanplant hebben. Zelfs menschen buiten dat aanplantgebied worden nooit geweigerd.

Dit „beperkte” gebied beslaat, ruw geschat ongeveer 1000 K.M.², wat den lezer vrij omvangrijk zal voorkomen, wanneer hij bedenkt, dat de provincie Utrecht ongeveer 1400 K.M.² Noord-Holland ongeveer 2700 K.M.² groot is.

Amsterdam, 11 Januari 1930.

P. W. L. PENRIS, *arts*.

HIPPOCRATES EN HET RANSELVERBAND

In het Nieuws uit de afdeling 's-Hertogenbosch en Omstreken zijn enkele onjuistheden geslopen. HIPPOCRATES bespreekt nergens het ranselverband bij sleutelbeenbreuk; hij is zeer pessimistisch wat betreft het aanvankelijk cosmetische resultaat en bespreekt vele verbanden, die volgens hem geen nut hebben. Ik stelde hier tegenover, dat men tegenwoordig met het ranselverband (en de groote wattenprop !) vaak een zeer gunstig cosmetisch effect bereidt. (Juist 5 dagen na mijn voordracht kreeg ik een fractura claviculae te behandelen bij een gespierd man op jaren. Noch met het ranselverband, noch door extensie, noch door afhangen, krijg ik hier een zuivere repositie).

Het is niet waar, dat vóór LISTER een ieder het verband tusschen wond en ziekte ontkende. HIPPOCRATES zelf spreekt reeds van den tetanus na wonden. Ik haalde echter voorbeelden aan uit de 15de eeuw (NORMAN CHEVERS.) en van HIPPOCRATES zelf, om te laten zien hoe in gevallen met een voor ons thans zonneklaar verband tusschen wond en ziekte dat verband geheel ontkend werd.

Kerkrade, 12 Januari 1930.

B. VERAART.

EISCH VAN EEN ARTS OM SCHADEVERGOEDING.

In het *Ned. Tijdschr. v. Geneesk.*, van Zaterdag 4 Januari 1930 komt, op bldz. 98, een mededeeling voor betreffende het door onzen cliënt, dr. PAYENS te Breda, tegen de bestuurderen van het Algemeen Afdelingsziekenfonds aldaar, voor de Rechtbank te Breda, ahangig gemaakte proces, ter bekoming van schadevergoeding. Ik citeer uit die mededeeling den navolgenden zin:

„Hoe groot moet daar (Breda) het honorarium per verzekerde wel zijn, als iemand in een paar jaar, door niet als deelnemer te zijn toegelaten, een schade lijdt van f 120000”.

Uit die zinsnede meen ik te mogen opmaken, dat men dr. PINKHOF onjuist, althans niet volledig, aangaande de ingestelde vordering heeft ingelicht.

De zinsnede moet namelijk den indruk wekken, dat dr. PAYENS — (of de steller van de ten zijnen verzoekte uitgebrachte dagvaarding), — de inderdaad onhoudbare stelling zou hebben geponeerd, dat iemand (een arts) die een „paar jaar” buiten het ziekenfonds werd gehouden, een schade zou lijden van f 120000—, immers (hetgeen op hetzelfde neerkomt) gedurende die „paar jaar” een inkomen zou derivan van f 120000.—

De berichtgever zal ongetwijfeld bereid zijn, de juiste omschrijving van hetgeen gevorderd werd, en de daarvoor aangegeven gronden, zooals zij in de dagvaarding voorkomen, mede te deelen.

Voorshands vergunne u mij, als advocaat van dr. PAYENS, u de verzekering te geven, dat een dergelijke exorbitante bewering in de dagvaarding niet is te vinden.

Het bedrag van f 120000 bij de (primaire) vordering in de dagvaarding genoemd, is gebaseerd op de als feit gestelde veronderstelling, dat inderdaad dr. PAYENS voor goed buiten het ziekenfonds wordt gehouden, zoodat hij niet alleen gedurende „een paar jaren”, doch gedurende zijn geheele verdere leven (zoolang hij als huisarts in Breda is gevestigd) ieder inkomen uit de ziekenfondspraktijk zou moeten missen.

Wanneer men dit in aanmerking neemt, zal, naar ik vertrouw, u het met mij eens zijn, dat men het genoemde bedrag van f 120000.— als *gekapitaliseerd* inkomen over een *groot aantal* jaren heeft te beschouwen, zoodat de in het bedoelde bericht gewekte indruk, als zou die som, volgens de bewering van dr. PAYENS zijn gelijk te stellen met het inkomen uit de ziekenfondspraktijk over „een paar jaar” ten onrechte wordt gevestigd, of kan worden gevestigd.

Ik zou het op prijs stellen indien u bedoeld bericht, met inachtneming van het bovenstaande, zou willen corrigeeren.

Haarlem, 7 Januari 1930.

Mr. H. J. SIMONS.

„Het is niet goed gedaan, van ernst spel, en van spel ernst te maken”. Deze uitspraak van w. DOORENBOS moet ik mij alweder aantrekken. Ik had wel de bedoeling van den eisch begrepen, maar gemeend, door een toch niet al te kwaadaardigen sneer den verbijsterenden indruk te mogen weergeven, welken de eisch, in den vorm waarin die in de pers werd medegedeeld, op een leek in het recht moet maken. Want een leek zou, in „de als feit gestelde veronderstelling”, hebben gedacht, dat men zou hebben verlangd: herstel van het *veronderstelde* onrecht, dus toelating tot de ziekenfondspraktijk, en bovendien vergoeding van het door de niet-toelating verzuimde bedrag. En daar dit verzuimde bedrag afhangt van de persoonlijke eigenschappen van den eischer, zou men dat eerst kunnen schatten, nadat deze gedurende eenige jaren de ziekenfondspraktijk zou hebben uitgeoefend.

H. PINKHOF.

BERICHTEN.

BUITENLAND.

LEIPZIG. — **Hoe oud is het woord „antiseptisch”?** ERICH EBSTEIN te Leipzig doet in de *Münch. med. Wochenschr.*, van 27 December de verrassende mededeeling, dat reeds in 1777 in een lexicon wordt gesproken van „antiseptica”: *Antiseptica sunt remedia interna et externa, quae putridini resistunt.* En in een leekentijdschrift (*Gentleman's Magazine*) van 1751 wordt verteld, dat myrrhe, in water opgelost, twaalf maal antiseptischer is dan zeezout. In 1791 schrijft iemand in een brief, waarin hij over zijn ziekte uitwijdt, dat hij moest vasten, veel zwavelzuur moest drinken, en conserf van lepelblad moest eten, in het kort, zich „antiseptisch” moest houden en in enkele dagen genezen was. Hij voelde zich intusschen „hol en ledig en zwak op de beenen”....

NEW-YORK. — **Propaganda voor geboortenbeperking.** In de Vereenigde Staten is het (gelijk in *The Lancet* van 4 Januari wordt medegedeeld) aan de post verboden, inlichtingen over geboortenbeperking of middelen daartoe te bezorgen. Het gevolg is, dat zulke inlichtingen niet kunnen worden verzonden als drukwerk, en zulke middelen niet in een verpakking, welke den inhoud kenbaar maakt. Om te trachten deze belemmeringen opgeheven te krijgen, worden in alle staten vergaderingen belegd, ter aanprijzing van de beperking der geboorten. Een der vurigste propagandisten, mr. MARGARET SANGAR, beveelt haar aan tot de volgende doeleinden: 1. voorkoming van het overbrengen van ziekten op pasgeborenen; 2. voorkoming van de geboorte van geestelijk gebrekkige kinderen; 3. voorkoming van ziekten, gebreken en sterfte onder vrouwen, die lichamelijk onge-